

อภิธานศัพท์

ศัพท์เทคนิคที่รวบรวมมานำเสนอไว้นี้ คือศัพท์บางคำที่ยังไม่ได้มีการขยายความหรือไม่มีภาพประกอบ ศัพท์ที่ได้อธิบาย ขยายความ หรือมีภาพประกอบแล้ว นักศึกษาสามารถทำความเข้าใจได้จากเนื้อหาสาระในตำรา จึงไม่นำมาเสนออีก

alginic acid	แอลจินิก แอซิด กรดที่เป็นส่วนประกอบในโครงสร้างมิวซิเลจของผนังเซลล์ของสาหร่ายสีน้ำตาล เป็นพอลิเมอร์ของกรดอินทรีย์ที่มี 5 คาร์บอนอะตอม คือ กรด D-mannuronic และ กรด L-guluronic เกลือของกรดแอลจินิกเรียกว่า แอลจินาท ใช้ประโยชน์เป็นอิมัลซิฟายอิงเอเจนท์ และคงสถานะไว้ จึงใช้ผสมในอุตสาหกรรมไอศกรีม ทำให้เย็นแข็ง แต่ไม่แยกน้ำออกมาเป็นเกล็ดแข็ง
amphiesmal plate	แอมฟิเอสมีล เพลท แผ่นที่ประกอบเป็นเปลือกของไดโนแอสทิกอท ประกอบด้วยเยื่อหุ้มเซลล์ ถุงที่มีเยื่อหุ้มชั้นเดียวที่เรียกว่า amphiesmal vesicle ไทรคอกซิสท์ และบางครั้งเสริมด้วยชั้นหนาของเพลลิเคิลด้วย
ascidian	แอสไซเดียน สัตว์ทะเลพวก chordate เริ่มแรกจัดอยู่ในชั้น Ascidiocera มีเพียงโนโทคอร์ด ยังไม่มีกระดูกสันหลัง เป็นพวก tunicate (เพรียงหัวหอม) ที่เกาะติดอยู่กับที่ ชื่อสามัญคือ sea squirt
astropyle	แอสทรอไพล์ ช่องเปิดหลักจากส่วนเซนทรัลแคปซูลแอกทิโนพอดในชั้น Phaeodaria มักมีช่องเปิดรองอีก 2 ช่องขนานอยู่ด้วย ดู parapyle
autospore	ออโทสปอร์ เซลล์ลูกที่อยู่ภายในผนังเซลล์ของเซลล์แม่ และมีลักษณะเช่นเดียวกับเซลล์แม่แต่ขนาดเล็กกว่า เป็นเอกลักษณ์ของสาหร่ายสีเขียวในสกุล <i>Chlorella</i>
cistron	ซิสทรอน หน่วยพันธุกรรมที่จะนำข้อมูลสำหรับกระบวนการสร้างเอนไซม์ชนิดใดชนิดหนึ่งหรือการสร้างโปรตีน
coccidiosis	คอกซิไดโอซิส การติดเชื้อเอพิกอมเพลกซัน สกุล <i>Eimeria</i> (Class Coccidia) อยู่ในเซลล์เยื่อบุผิวระบบทางเดินอาหารและต่อมของระบบนี้ในสัตว์ปีก ขึ้นมาถึงสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีรายงานการพบคอกซิเดียนสกุลอื่นในมนุษย์ คือ <i>Isospora hominis</i> แต่ไม่เป็นอันตราย พิษของการติดเชื้อคอกซิเดียนในสัตว์ทำให้สัตว์เลี้ยงและสัตว์ป่าเสียชีวิตได้
costa	คอสตา (pl. costae) โครงสร้างเส้นใยที่ส่วนประกอบทางเคมีไม่ใช่ไมโครทิวบูล เคลื่อนไหวได้ พบในเซลล์ของพวกซูโอแอสทิจินา โดยเฉพาะในชั้นพาราเบซาลเลีย ในโปรติสท์กลุ่มอื่น เช่น ที่ฝาของไดอะตอม คือโครงสร้างยาวแข็งที่เรียกว่า

	fibula อยู่ใต้วง raphae ของเปลือกในพวกแอกทีโนพอดา ในชั้นอะแคนแทเรีย คือแถบที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อปลายทั้งสองข้างของเส้นใยยึดหยุ่นในชั้นคอร์เทกซ์ ในชั้นพอแรมินิเฟเรียของฟิล์มแกรนิวลาเรติคิวลาซา คือ สัน (ridge) หรือ ซี่ (rib) บนเปลือก
costal strips	คอสทัล สทริปส์ แถบสารประกอบซิลิโคนที่เชื่อมต่อกันเป็นโครงสร้างคอสทา ทำให้มีลักษณะตะกร้าสาน ซึ่งเป็นลักษณะลอริคาของพวกโคแอนแมสติกอทา
cruciform mitosis	ครุซิฟอร์ม ไมโทซิส นิวคลีโอลัสแท่งยาว เรียงตั้งฉากกับโครโมโซมที่แนวกลางเซลล์ของระยะเมทาเฟสในการแบ่งเซลล์แบบไมโทซิส ทำให้มีลักษณะคล้ายไม้กางเขน เป็นลักษณะเฉพาะของการสืบพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศในโปรติสตาฟิล์ม Plasmodiophoromycota
dicotomous	ไดคอตมัส ลักษณะการแตกแขนงออกเป็น ๒ ส่วนเท่าๆกัน พบในโปรโตซัวที่เกาะติดอยู่กับที่ และพบในพืชชั้นต่ำในกลุ่มที่มีระบบท่อลำเลียงแต่ไม่มีเมล็ด
deutomerite	ดีวทอเมไรท์ ส่วนท้ายของเซลล์พวกเกรนินบางชนิด โดยมีเยื่อเซพทัมกันไซโทพลาซึมทำให้เซลล์ถูกแบ่งเป็นสัดส่วน syn. deuteromerite (ดู protomerite)
duplication	ดูพลิเคชัน การจำลองตัว เป็นการถ่ายแบบ (replication) ของ DNA ให้เป็นสองเท่า โดยมีลำดับการเรียงโมเลกุลของนิวคลีโอไทด์เหมือนเดิมทุกประการ เกิดขึ้นในระยะอินเทอร์เฟส อีกความหมายหนึ่ง คือ ความผิดปกติของโครโมโซม โดยมีส่วนของโครโมโซมเหมือนเดิมเพิ่มขึ้นทำให้มียื่นเข้าซ้อนกับยีนเดิม
ectoplasm	เอกโทพลาซึม ไซโทพลาซึมลักษณะใสอยู่ใต้ชั้นเพลลิเคิล สังเกตเห็นได้ชัดต่างจากเอนโดพลาซึมซึ่งมีลักษณะขุ่นอยู่ส่วนในของเซลล์
endoplasm	เอนโดพลาซึม ไซโทพลาซึมที่มีลักษณะขุ่น สังเกตเห็นได้ชัดต่างจากเอกโทพลาซึมที่มักใสและอยู่ส่วนนอกของเซลล์ใต้ชั้นเพลลิเคิล พบใน พวกอะมีบา และในเซนทรัลแคปซูลของแอกทีโนพอดา
epiplasm	เอพิพลาซึม ไซโทพลาซึมส่วนที่อยู่ใต้เพลลิเคิลแต่เหนือแถว subpellicular microtubule ซึ่งอยู่บริเวณ pellicle complex ของพวกซิลิเอท
fibula	ฟิบูลา (pl. fibulae) กลุ่มของโครงสร้างลักษณะคล้ายหัวเข็มขัดที่รวมกันเป็นแท่งยาว พบอยู่ใต้วง raphe ของฝาเปลือกไดอะตอมสกูล <i>Nitzschia</i> และ <i>Hantzschia</i> ดู subraphe costae
fucoldan	ฟิวคอลลแดน เกลือซัลเฟตของพอลิแซ็กคาไรด์ พบในส่วนมิวซิเลจของผนังเซลล์สาหร่ายสีน้ำตาล
funis	ฟูนิส แถบไมโครทิวบูลที่อยู่ภายในเซลล์และเรียงขนานมากับอันดูลิพอเดียที่วกกลับมาทางส่วนท้ายของเซลล์ จึงทำหน้าที่คล้ายแอกโซนิมเมื่อดูดด้วยกล้องจุลทรรศน์

	ธรรมชาติจึงมีลักษณะคล้าย axostyle พบในซูโอแอสทิจินิตชั้น Diplomonadida
glycocalyx	ไกลคอคเคลิกซ์ หรือ surface coat เป็นโครงสร้างส่วนที่อยู่เหนือ lipid bilayers ของเยื่อหุ้มเซลล์มักประกอบด้วย oligosaccharide ประกอบเป็นสารเชิงซ้อนอยู่กับลิพิดหรือโปรตีนที่เป็นส่วนประกอบโครงสร้างหลักของเยื่อหุ้มเซลล์ ถ้าเป็นของเม็ดเลือดแดง มักเรียกว่า buffy coat เทียบได้กับส่วน periplast ของเยื่อหุ้มเซลล์โปรโตซัว
gymnospore	จิมโนสปอร์ สปอร์ของพวกยูเกรแกรีนจัดเรียงเป็นกลุ่มคล้ายดอกทานตะวัน พบที่ส่วนท้ายของระบบทางเดินอาหารสัตว์พวกกุ้ง หอย หรือสัตว์น้ำอื่นที่เป็นไฮสท์ ทางพฤกษศาสตร์คือสปอร์เปลือยที่สร้างขึ้นโดยไม่ได้อยู่ในสปอแรงเจียม
istophagus	อิสทอเฟกัส การกินอาหารรูปแบบหนึ่งของจุลชีพ ซึ่งใช้เอนไซม์ย่อยเนื้อเยื่อของสัตว์ทำนองเดียวกันกับฟังไจที่ใช้เอนไซม์ย่อยเนื้อเยื่อของสัตว์หรือพืชที่เรียกการกินแบบนี้ว่า saprophytous หรือ saprophytes
membranelle	เมมเบรเนลล์ โครงสร้างพิเศษบริเวณ peristome ของซิลิเอทบางชนิด ประกอบด้วยซิเลียขนาดเล็กเรียงชิดกันเป็นแถวและพัดโบกเป็นคลื่น แต่ไม่สัมพันธ์กับการพัดโบกของโซมาทิกซิเลีย ทำหน้าที่พัดน้ำให้พาอาหารเข้าสู่ช่องปาก
metaboly	เมแทบอลี ลักษณะการยืดหดบนเพลลิเคิลของพวกยูกลีนิตจากส่วนหน้ามายังส่วนท้าย มีลักษณะแปลกคือยุบพองบิดเบี้ยว ทำให้รูปร่างของเซลล์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
nasse	แนสเซ โครงสร้างลักษณะเป็นหลอดต่อเนื่องจากปาก เสริมด้วยแถวซิงเกิลทไมโครทิวบูลเรียงล้อมรอบหลอดในลักษณะบิดเกลียว การบิดและคลายเกลียวเป็นการช่วยเด็ดเส้นไซแอนแบคทีเรียขาดหลุดเข้าสู่เซลล์ได้ พบในซิลิเอทที่กินอาหารแบบ gulper ชื่ออื่นคือ nematodesma, cytopharyngeal basket
paramylon	พาราไมลอน สารประกอบคาร์โบไฮเดรต พวกกลูแคน(glucan) ประเภท B-1, 3-glucose polymer พบเป็นอาหารเสริมอยู่ในพวกยูกลีนิตและสาหร่ายสีเขียว prymnesiophyte
parapyie	พาราไพส์ ช่องเปิดทรง 2 ช่องที่ขนานอยู่ 2 ข้างของช่องเปิดหลัก astropyle ต่อเนื่องอยู่กับท่อทะลุเข้าสู่เซนทริลแคปซูลของ แอกทีโนพอดในชั้น Phaeodaria ดู astropyle
paraxial rod	พาราแอกเซียล รอด โครงสร้างเส้นใยมีลายเส้นขวาง ทอดขนานไปกับแอกโซนิมเกือบตลอดความยาวของอันดูลิพอเดีย ยังไม่ทราบหน้าที่ พบได้ในอันดูลิพอเดียของ euglenid, dinomastigotes และ kinetoplastid zoomastiginids
protomerite	โปรโทเมไรท์ ส่วนแรก(anterior part)ของเซลล์พวกยูเกรแกรีนที่ไซโทพลาซึมถูก

		กันด้วยเซปทัม ทำให้เซลล์ถูกแบ่งออกเป็นสัดส่วน ดู deutomerite
protoplast		โพรโทพลาสท์ ส่วนของไซโทพลาซึมที่ถูกล้อมรอบด้วยเมมเบรนมีลักษณะเป็นห้อง ๆ แยกต่างหากจากผนังเซลล์ เป็นลักษณะการสร้างสปอร์ของราพวก Proto-stelida
pusule		พิวซูล โครงสร้างลักษณะถุงภายในมีของเหลวทำหน้าที่ปรับความเหมาะสมของเซลล์ต่อการเปลี่ยนแปลงแรงดัน ถือเป็นแวนคิวโอลพิเศษของไดโนแมสติกอกท มี 2 อันและมีท่อไปเปิดออกสู่ภายนอกเซลล์ใกล้บริเวณ ไคเนโทโซม
schizogregarine		ไซโซเกรเกรารีน คือพวกเกรเกรารีนกลุ่มหนึ่งที่ส่วนใหญ่ดำรงชีพอยู่ในเซลล์ของโฮสต์มีการแบ่งเซลล์แบบไม้อาศัยเพศเป็นแบบ schizogony ต่างจากพวก eugregarine ที่ส่วนใหญ่ดำรงชีพอยู่นอกเซลล์ของโฮสต์ การแบ่งเซลล์แบบไม้อาศัยเพศเป็นแบบ sporogony
spike		สไปค์ โครงสร้างรูปแท่งสั้นภายในมีเส้นใย spasmoneme อยู่ที่ส่วนท้ายสุดของเซลล์ทำหน้าที่คล้าย stalk พบในซิลิเอทบางชนิดของอันดับ Cryptophorida (Class Phyllopharyngea)
subraphe	costae	ซับเรฟี คอสตี (sing. subraphe costa) แท่งทำหน้าที่ค้ำจุนเปลือกอยู่ใต้ร่อง raphe และทำมุม 90 องศา กับ raphe ด้วย เป็นส่วนต่อเนื่องกับ valve costae พบในพวก pennate diatom
trophont		โทรฟอนท์ เซลล์ที่มีการกินอาหารและการเจริญ คือระยะโตเต็มวัยของพวกซิลิเอทกลุ่มที่ดำรงชีพแบบอาศัยอยู่ร่วมกันกับสัตว์อื่น (กลุ่มของพวก apostome และ hymenostome)
translocation		ทรานสโลเคชัน รูปแบบความผิดปกติของโครโมโซม เกิดขึ้นเนื่องจากมีการถ่ายโอนส่วนของโครโมโซมไปยังคู่ของโครโมโซมอีกเส้นหนึ่งที่มียีนไม่เป็นคู่กัน (nonhomologous chromosome) หรือลำดับของยีนต่อกลับทิศทาง
vacuome		แวนคิวโอม ศัพท์เทคนิคใช้เรียกแวนคิวโอลของไดโนแมสติกอกทที่มีขอบของแวนคิวโอลเชื่อมต่อกับพิวซูลซึ่งต่อเนืองไปเปิดออกสู่ภายนอกเซลล์